

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายณภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๖๗

วันที่ ๗ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
พรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) หรือไม่

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) หรือไม่

กรณีผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีเขตอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีเฉพาะตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดของผู้ถูกร้องตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญ

๑๗

วินิจฉัยว่าเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ บทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้เลิกการกระทำเท่านั้น มิได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๐ บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจำนวน ๑๐ ฉบับ ซึ่งรวมถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (Organic Act) เป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดของหลักการหรือกลไกสำคัญของรัฐธรรมนูญในเรื่องที่เกี่ยวกับการตรวจสอบและถ่วงดุลทางการเมือง หรือกำหนดกลไกการดำเนินงานขององค์กรที่มีความสำคัญเพื่อให้หลักการหรือกลไกสำคัญของรัฐธรรมนูญมีผลปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยมีกระบวนการตราเป็นพิเศษแตกต่างจากกระบวนการตราพระราชบัญญัติปกติเพื่อป้องกันมิให้มีการแก้ไขง่ายเกินไป พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจึงเป็นกฎหมายที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรัฐธรรมนูญเป็นอย่างยิ่ง ในวาระเริ่มแรก รัฐธรรมนูญ บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๗ ได้กำหนดให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นผู้ยกร่างรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่จัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๑๐ ฉบับ และเสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นกฎหมายที่กำหนดหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การสรรหาและการวินิจฉัย การพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นกฎหมายที่กำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมืองและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑๓) ที่บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมือง (๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้

๙๖๖

ในรัฐธรรมนูญ (๒) กระทบการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น เห็นว่า เมื่อผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการดังกล่าวและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยยุบพรรคผู้ถูกร้อง การที่ผู้ถูกร้องตีความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๓) ที่บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้ความหมายเฉพาะที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น ไม่รวมถึงที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น และมาตรา ๔๙ ที่บัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้เลิกการกระทำเท่านั้น มิได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ นั้น เป็นการตีความตัดอำนาจการตรวจสอบพรรคการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ซึ่งนอกจากจะส่งผลให้บทบัญญัติดังกล่าวไม่มีผลใช้บังคับ ยังส่งผลให้ไม่ว่าพรรคการเมืองจะทำการอันมิชอบหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างร้ายแรงเพียงใดก็ตาม ย่อมไม่อาจถูกตรวจสอบโดยศาลได้ตามกฎหมาย ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งให้กลไกที่กำหนดสามารถป้องกันตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายและหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ผลอย่างแท้จริง ข้อโต้แย้งดังกล่าวของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

กรณีผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยไม่ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ ทำให้ผู้ถูกร้องไม่มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และไม่มีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น ...” และมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดกระทำการ

ตามมาตรา ๙๒ ให้นายทะเบียนรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด” เห็นว่าการยื่นคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีการยุบพรรคการเมืองที่กระทำการตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง มิได้ถูกบังคับต้องให้นายทะเบียนดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง แล้วเสนอพร้อมความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาเสียก่อนแต่อย่างใด หากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่กำหนดให้เป็นเหตุต้องถูกยุบพรรคการเมือง ย่อมสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ได้ทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง และไม่อยู่ในบังคับต้องดำเนินการให้พรรคการเมืองผู้ถูกร้องทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ การที่มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณานั้น เพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมืองซึ่งเป็นเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำหน้าที่สนับสนุนคณะกรรมการการเลือกตั้งในการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อประกอบการพิจารณาคดีนี้เมื่อผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องโดยอาศัยข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ซึ่งมีมูลกรณีเดียวกันกับคดีนี้ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันทุกองค์กรรวมถึงผู้ร้อง พยานหลักฐานย่อมไม่อาจรับฟังเป็นอย่างอื่นได้ ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ แม้ในขณะที่ผู้ร้องมีมติให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เรื่องดังกล่าวอยู่ในระหว่างการดำเนินการของนายทะเบียนตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง แต่เมื่อผู้ร้องมีมติให้ยื่นคำร้องดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญย่อมทำให้การดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมืองยุติลง จึงเห็นว่าการดำเนินการของผู้ร้องชอบตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่งแล้ว ข้อโต้แย้งดังกล่าวของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

กรณีผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอาศัยข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ แต่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า “หากปล่อยให้ผู้ถูกร้องกระทำการ

๒๐๐

ต่อไปย่อมไม่ไกลเกินกว่าเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครอง” การกระทำของผู้ถูกร้องจึงยังไม่มีผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และภายหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำ ผู้ถูกร้องได้นำนโยบายเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้อง อีกทั้งมาตรฐานการพิสูจน์คดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ใช้ “มาตรฐานชัดเจนและน่าเชื่อถือ” (clear and convincing) คดีนี้ย่อมต้องใช้มาตรฐานที่ระดับเดียวกับคดีอาญาที่ต้องพิสูจน์จนสิ้นสงสัย (Proof Beyond Reasonable Doubt) จึงไม่อาจนำข้อเท็จจริงและผลของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ มาผูกพันการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องไต่สวนพยานหลักฐานใหม่ทั้งหมด

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ บัญญัติขึ้นในลักษณะป้องกันไม่ให้บุคคลใดอ้างสิทธิหรือเสรีภาพของตนเพื่อใช้ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นผลเสียหายอย่างร้ายแรงที่คาดการณ์ได้อย่างแน่นอนว่าจะเกิดขึ้น หากการกระทำนั้นยังคงดำเนินอยู่ และให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวทันทีเพื่อป้องกันมิให้เหตุดังกล่าวเกิดขึ้น แม้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจะยังไม่ถูกยกเลิกไปหรือสิ้นไปก็ตาม แต่หากมีข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เกิดขึ้นแล้ว การกระทำนั้นจะเป็นความผิดสำเร็จในทันทีโดยไม่ต้องรอให้มีผลจากการกระทำปรากฏขึ้นก่อน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ว่าผู้ถูกร้องมีส่วนร่วมในการกระทำหลายพฤติการณ์ประกอบกัน ลักษณะต่อเนื่องเป็นขบวนการ ตั้งแต่การเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่มีเนื้อหาลดทอนคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ใช้เป็นนโยบายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง สนับสนุนการชุมนุมเรียกร้องให้มีการด้อยค่าของสถาบันพระมหากษัตริย์ จัดกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว อันเป็นการนำสถาบันให้มาเป็นคู่ขัดแย้งทางการเมือง หากยังปล่อยให้ผู้ถูกร้องกระทำการต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเป็นความผิดที่สำเร็จลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ แล้ว แม้ภายหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำ ผู้ถูกร้องได้นำนโยบายเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องก็ตาม ไม่เป็นผลให้การกระทำที่สำเร็จลงแล้วกลายเป็นการกระทำที่ยังไม่สำเร็จ ข้อโต้แย้งดังกล่าวของผู้ถูกร้อง จึงฟังไม่ขึ้น

๗๘

สำหรับมาตรฐานการพิสูจน์นั้น เห็นว่า ความผิดอาญากำหนดขึ้นเพื่อใช้ลงโทษการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม คุ้มครองความสงบสุขของสมาชิกในสังคม และเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคมที่สภาพบังคับมีความรุนแรงมากที่สุด รวมทั้งมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด การดำเนินคดีอาญาต้องตกอยู่ภายใต้หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์ตามที่บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง การพิจารณาซึ่งนำพนักงานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยโดยศาลต้องถึงขนาดปราศจากข้อสงสัยตามควร ในขณะที่การพิจารณาการกระทำของบุคคลหรือพรรคการเมืองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาให้ปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอแสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายและความประสงค์ของการกระทำนั้นถึงระดับที่วิญญูชนควรจักอาจคาดเห็นได้ว่าน่าจะทำให้เกิดผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการกระทำนั้นจะต้องกำลังดำเนินอยู่และไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุ ส่วนการพิจารณาว่าการกระทำของพรรคการเมืองอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาให้ปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอแสดงให้เห็นว่าพฤติการณ์แห่งการกระทำนั้นมีลักษณะเป็นการขัดขวางหรือสกัดกั้น เซาะกร่อนบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือทำให้อ่อนแอลง และการกระทำเพียงแค่นี้เป็นปฏิปักษ์ก็ต้องห้ามแล้ว หากต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือต้องรอให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงขึ้นจริงเสียก่อนไม่ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากความคิดของวิญญูชนหรือคนทั่วไปว่าการกระทำดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดการปฏิปักษ์หรือไม่ เห็นได้ว่า การพิจารณาซึ่งนำพนักงานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดปราศจากข้อสงสัยตามควรดังเช่นในคดีอาญา เพียงแต่มีพนักงานหลักฐานที่ชัดเจนเพียงพอเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตามที่กล่าวหา ก็เพียงพอแล้ว ประกอบกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ซึ่งมีมูลกรณีเดียวกันกับคดีนี้ และผูกพันทุกองค์กร รวมถึงศาลรัฐธรรมนูญ ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณาและผลของคำวินิจฉัยดังกล่าวสามารถรับฟังในคดีนี้ได้ จึงไม่จำเป็นต้องไต่สวนพยานหลักฐานใหม่ ข้อโต้แย้งดังกล่าวของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

กรณีผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า พรรคผู้ถูกร้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง การกระทำใด ๆ ต้องดำเนินการ

๗๖

โดยคณะกรรมการบริหารพรรคจึงจะผูกพันและถือเป็นการกระทำของพรรค เมื่อการกระทำตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิได้ตกอยู่ภายใต้อาณัติของพรรคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ อีกทั้งการแสดงความคิดเห็น การเป็นนายประกัน หรือการเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง เป็นการกระทำในฐานะส่วนตัว การกระทำตามคำวินิจฉัยดังกล่าวจึงไม่ใช่การกระทำของพรรคผู้ถูกร้อง

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติให้พรรคการเมืองมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยมีหัวหน้าพรรคเป็นผู้แทนพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ เมื่อพิจารณาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ แม้จะไม่ปรากฏพรรคผู้ถูกร้องหรือคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีมติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสังกัดพรรคผู้ถูกร้องเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ที่มีเนื้อหาลดทอนคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และใช้เป็นนโยบายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เข้าร่วมชุมนุมเรียกร้อง จัดกิจกรรมทางการเมือง รณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และเป็นนายประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ก็ตาม แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้น ย่อมมีผลใช้บังคับกับการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองตามปกติทั่วไปที่ชอบด้วยกฎหมาย หากเป็นการดำเนินกิจกรรมที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ย่อมเป็นไปไม่ได้ที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจะมีมติให้ผู้ใดกระทำการดังกล่าว การที่ผู้ถูกร้องเบิกความต่อศาลยอมรับว่าผู้ถูกร้องนำเสนอนโยบายทำนองเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อผู้ร้องเพื่อใช้เป็นนโยบายรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และนโยบายนี้ยังคงปรากฏอยู่บนเว็บไซต์ของผู้ถูกร้องเรื่อยมา และการรณรงค์และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองบนเวทีปราศรัยเพื่อใช้หาเสียงเลือกตั้งหรือทางสื่อสังคมออนไลน์ การเป็นนายประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามประมวลกฎหมายอาญาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง เป็นไปในลักษณะสอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวของพรรคผู้ถูกร้อง โดยที่ไม่ปรากฏว่าพรรคผู้ถูกร้องหรือคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องออกมาโต้แย้งคัดค้านการกระทำดังกล่าวหรือมีมติหรือสั่งการให้ยุติการกระทำแต่อย่างใด พฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าพรรคผู้ถูกร้องยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจด้วย

Handwritten mark

กับการกระทำดังกล่าวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งย่อมผูกพันผู้ถูกร้องและถือเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องด้วย ข้อโต้แย้งดังกล่าวของผู้ถูกร้องจึงฟังไม่ขึ้น

ส่วนกรณีผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า การกระทำของผู้ถูกร้องตามข้อเท็จจริงในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ไม่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่เป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง ไม่ได้สัดส่วนและจำเป็นถึงขนาดที่ต้องยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องหรือไม่

เห็นว่า นับแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นต้นมา การปกครองของประเทศไทยได้ดำรงเจตนารมณ์ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขต่อเนื่องมาโดยตลอด อันแสดงให้เห็นถึงการตระหนักและยอมรับในค่านิยมนานาชาติว่าด้วยการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒ ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” รวมทั้งการยึดหลักนิติธรรมอันเป็นสากลด้วย ดังปรากฏในมาตรา ๓ วรรคสอง “รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม” ตลอดจนการปกป้องสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา ๔ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน” และหลักว่าด้วยความเป็นอิสระของศาล ตามมาตรา ๑๘๘ วรรคสอง “ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง” ในขณะเดียวกัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน ในมาตรา ๒๕๕ ว่า “การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้”

อย่างไรก็ดี เรื่องของบทลงโทษทางกฎหมายนั้น เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมแต่ละประเทศ ซึ่งหากพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในทุกฉบับที่ผ่านมา ต่างก็มีบทบัญญัติคุ้มครองพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด จนสามารถกล่าวได้ว่า การคุ้มครองพระมหากษัตริย์เป็นทั้งกฎหมายสารบัญญัติ และเป็นประเพณีการปกครองของไทยในระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาโดยตลอด นับจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ จนกำลังจะครบ ๑๐๐ ปี ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าแล้ว และการให้ความเคารพและปกป้องพระมหากษัตริย์ของสังคมไทยจึงมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากสังคมประชาธิปไตยตะวันตกซึ่งมีรากเหง้าที่แตกต่างกัน และหากพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒ มาตรา ๖ มาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๒ และมาตรา ๗๘ จักยิ่งเห็นชัดเจนว่าระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น เป็นเสาหลักเสมือนปัจจัยสำคัญของการดำรงอยู่ของรัฐไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” อันมีลักษณะเป็นเรื่องของความมั่นคงแห่งรัฐ ดังนั้น การกระทำใด ๆ อันเป็นการบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์จึงมีโทษรุนแรง

ประเด็นจึงอยู่ที่ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเข้าเงื่อนไขและครบองค์ประกอบของการกระทำผิดหรือไม่ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นกล่าวอ้างจะเห็นได้ว่า ล้วนเป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่เดิมหรือเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องเคยยกขึ้นต่อสู้ในชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ มาแล้วทั้งสิ้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญฟังข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้วในคำวินิจฉัยดังกล่าวว่าพฤติการณ์ดังกล่าวของผู้ถูกร้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติว่า “คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กฤษฎีกา และหน่วยงานของรัฐ” ข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมต้องผูกพันศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ด้วย จึงรับฟังได้ว่า การที่ผู้ถูกร้องและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องร่วมกันเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่มีเนื้อหาลดทอนคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และใช้เป็นนโยบายของพรรค ผู้ถูกร้องยังมีพฤติการณ์เข้าร่วมรณรงค์ทางการเมืองให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยมีกรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง เป็นนายประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในการกระทำความผิดดังกล่าวเสียเอง อีกทั้งยังเคยแสดงความคิดเห็นให้แก้ไขและยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์หลายครั้ง ด้วยเจตนามุ่งหมายที่จะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยออกจากกันซึ่งเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐอย่างมีนัยสำคัญ ลดทอนสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ และใช้ประโยชน์จากสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหวังผลคะแนนเสียงและชนะการเลือกตั้ง มุ่งหมายให้

สถาบันพระมหากษัตริย์กลายเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกโจมตี ตีเตียน เป็นการทำร้ายจิตใจของชนชาวไทยที่มีความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์เพราะทรงเป็นประมุข และศูนย์รวมความเป็นชาติ เป็นการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑)

ส่วนการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่นั้น คำว่า “ปฏิปักษ์” ไม่จำเป็นต้องรุนแรงถึงขนาดมีเจตนาที่จะล้มล้างทำลายให้สิ้นไป ทั้งยังไม่จำเป็นต้องถึงขนาด ตั้งตนเป็นศัตรูหรือฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น เพียงแค่เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการขัดขวางหรือสกัดกั้น มิให้เจริญก้าวหน้า หรือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลายหรือทำให้อ่อนแอลง ก็เข้าลักษณะของการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์แล้ว และการกระทำเพียงแค่นี้เป็นปฏิปักษ์ก็ต้องห้ามแล้ว หากต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือต้องรอให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงขึ้นจริงเสียก่อนไม่ ซึ่งสามารถ พิจารณาได้จากความคิดของวิญญูชนหรือคนทั่วไปว่าการกระทำดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดการปฏิปักษ์ หรือไม่ ซึ่งการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ย่อมรวมการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขเข้าไว้ด้วยกัน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ว่าพฤติการณ์ ของผู้ถูกร้องที่เสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบาย ของพรรคในการหาเสียงเลือกตั้งโดยการใส่ประโยชน์จากสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหวังผลคะแนนเสียง และชนะการเลือกตั้ง เป็นการมุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะคู่ขัดแย้งกับประชาชน ผู้ถูกร้องมีเจตนาเซาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์หรือทำให้อ่อนแอลง อันนำไปสู่การล้มล้าง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด การกระทำของผู้ถูกร้อง จึงเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขอีกด้วยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒)

ดังนั้น กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) อันเป็นเหตุให้ ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่ เพียงใด

ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง ไม่ได้บัญญัติระยะเวลาในการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคไว้อย่างชัดเจน จึงต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักพอสมควรแก่เหตุ โดยกำหนดระยะเวลาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ๕ ปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ เท่านั้น

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง บัญญัติในลักษณะเป็นบทบังคับว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น” เมื่อผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และวรรคสอง และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำการอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

มีประเด็นพิจารณาต่อไปว่า เมื่อวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จะต้องเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาเท่าใด เห็นว่าการกำหนดระยะเวลาของการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิทางการเมืองอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้อาสาเข้ามาทำประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องพิจารณาให้เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรระหว่างพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำที่ได้สัดส่วนกับโทษที่จะได้รับซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลเมื่อการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรแต่ไม่ได้รับการบรรจุเข้าวาระ และการใช้เป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องหรือการรณรงค์ในเรื่องดังกล่าวยังต้องผ่านกระบวนการนิติบัญญัติและรัฐสภา จึงมิได้ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อการปกครองของประเทศชาติ นอกจากนี้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญ

๒๒

มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ สั่งการให้ผู้ถูกร้อง เลิกการกระทำ ในวันดังกล่าวผู้ถูกร้องได้นำนโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้อง และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องได้กระทำการตามที่ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งห้ามอีกเลย ดังนั้น ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ยุบพรรคผู้ถูกร้อง สอดคล้องกับระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอน สิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้อง ถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบ และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่ง เป็นอย่างอื่น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว ต้องให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง ที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น แม้จะเห็นว่า การยุบพรรคการเมืองจะไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน เพราะอาจกระทบต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ประสงค์ให้มีการเสริมสร้างพรรคการเมือง ให้มีความเข้มแข็ง และอาจกระทบต่อสมาชิกพรรคของผู้ถูกร้องอีกจำนวนมากที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง

Handwritten mark

คล้ายคลึงกันและรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง แต่เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคผู้ถูกร้อง
กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง จึงไม่อาจพิจารณาเป็นประการอื่นได้
เห็นสมควร

(๑) สั่งยุบพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้อง) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และวรรคสอง

(๒) เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งระหว่าง
วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุ
ให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
มาตรา ๙๒ วรรคสอง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

(๓) ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องช่วงเวลาดังกล่าว
ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง
พรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

(นายณภดล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ